خبر

حضور ۴ انیمیشن ایرانی در یونان

چهار انیمیشن کوتاه ایرانی با نام‌های «باگ» (به کارگردانی علی معصومی)، «کربت» (نیلوفر نادری تهرانی)، «فصل پریدن» (شاهنگ کیانی رشید) و «دژکاک» (آزاد معروفی) به بخش مسابقه هفتمین جشنواره انیمیشن معاصر «ایونی» یونان راه پیدا کردند. این آثار که همگی از تولیدات مرکز گسترش سینمای مستند، تجربی و پویانمایی هستند، توسط واحد بین‌الملل این مرکز برای حضور در رویداد مذکور ارسال شده‌اند. جشنواره انیمیشن معاصر ایونی (ICONA) که توسط دپارتمان هنرهای صوتی و تصویری دانشگاه یونیان برگزار می‌شود با هدف ارائه بهترین آثار انیمیشن از سراسر جهان و ایجاد بستری برای گفت‌وگو و همکاری‌های بین‌المللی شکل گرفته است. این رویداد همچنین بر حفظ میراث فرهنگی انیمیشن و حمایت از تولیدات جدید تأکید دارد. حضور همزمان چهار اثر ایرانی در بخش رقابتی این جشنواره فرصت مناسبی برای نمایش توانمندی‌های نسل جدید انیماتورهای ایرانی در عرصه بین‌المللی است. هفتمین دوره جشنواره ایونی از ۲۲ تا ۲۵ آبان‌ماه ۱۴۰۴ (۱۲ تا ۱۵ نوامبر ۲۰۲۵) در جزایر ایونی یونان برگزار خواهد شد و این چهار انیمیشن برای کسب جوایز با دیگر آثار منتخب از سراسر جهان رقابت خواهند کرد.

پرواز تخیل کودکان در آسمان هنر

آزاده انصاری معتقد است جشنواره بین‌المللی تئاتر کودک و نوجوان همدان را باید به‌عنوان نیرویی برای همدلی و امید به آینده دید

نسرین بختیاری
گروه فرهنگ

جشنواره بین‌المللی تئاتر کودک و نوجوان همدان، یکی از قدیمی‌ترین و معتبرترین رویدادهای هنری ایران در حوزه تئاتر برای مخاطبان کم‌سن‌وسال است. این جشنواره با بیش از نیم‌قرن سابقه از سال‌های اولیه دهه ۱۳۵۰ شمسی ریشه‌های خود را در فعالیت‌های پراکنده تئاتر کودک در همدان پیدا کرد. شکل رسمی و منظم برگزاری این جشنواره از سال ۱۳۷۰ آغاز شد که نشان‌دهنده تداوم و رشد مداوم آن است. از دهه ۱۳۸۰، این جشنواره هرسال به‌طور منظم در همدان برگزار می‌شود و البته نمادی است از فرهنگ غنی این شهر کهن. بیست‌وچهارمین دوره با تأکید بر «بازی، قصه و تئاتر» افتتاح شد و پس از آن همدان به‌عنوان «اولین پایتخت فرهنگی ایران» (از سال ۱۳۸۰)، میزبانی دائمی جشنواره را به عهده گرفت. به‌رغم وجود چالش‌هایی مانند همه‌گیری کرونا جشنواره ادامه پیدا کرد و بیست‌ونهمین دوره آن نیز با شعار «تئاتر، گفت‌وگوی بدون مرز» از ۱۱ تا ۱۷ آبان در همدان برگزار شد و شامل بخش‌های مسابقه کودک، خردسال، ملل (با حضور آثاری از عراق، روسیه و ...) و نقالی بود. این جشنواره حالا به سی‌امین دوره برگزاری خود نزدیک می‌شود و قرار است از ۱۴ تا ۲۰ آذر با شعار «کودک امروز، روایت تازه، صحنه فردا» و همراهی گروه‌های تئاتری داخلی و خارجی به دبیری آزاده انصاری برگزار شود. برگزاری این جشنواره با نزدیک به ۳۰ سال سابقه انگیزه‌ای شد تا با آزاده انصاری، دبیر این رویداد فرهنگی، چگونگی و کم‌وکیف آن صحبت کنیم که در ادامه از نظرمی‌گذرانید.

۲۹ دوره از جشنواره تئاتر کودک و نوجوان گذشته است. این جشنواره در طول این سال‌ها چه فراز و نشیب‌هایی را پشت سر گذاشته تا به جایگاه کنونی رسیده و امسال چه رویکردی برای تئاتر کودکان در نظر گرفته شده است؟

در طول ۲۹دوره برگزاری، جشنواره بین‌المللی تئاتر کودک‌ونوجوان فراز و نشیب‌های بسیاری را پشت سر گذاشته است؛ از سال‌های نخست که بیشتر با رویکردی آموزشی و معرفی گروه‌های فعال در حوزه تئاتر کودک آغاز به کار کرد، تا دوره‌هایی که نگاه پژوهشی، بین‌المللی و گسترش تعاملات فرهنگی در آن پررنگ‌تر شد. در این مسیر، گاه محدودیت امکانات و شرایط اجتماعی یا اقتصادی، بر کیفیت و استمرار جشنواره تأثیر گذاشت، اما شور و اشتیاق هنرمندان حوزه تئاتر کودک‌ونوجوان همواره باعث شد چراغ این رویداد روشن بماند. امسال اما تلاش کرده‌ایم با نگاهی تازه و آینده‌نگر، شعار «کودک امروز، قصه تازه، صحنه فردا» را مبنا قرار دهیم؛ یعنی توجه به جهان امروز کودک، روایت‌های نو و خلاقانه و بهره‌گیری از زبان‌های تازه نمایشی ازجمله تئاتر تعاملی، عروسکی و محیطی و استفاده از ظرفیت‌های تکنولوژیک امروز. رویکرد و تمرکز امسال جشنواره بر آموزش، تبادل فرهنگی، پرورش تخیل و مشارکت کودکان در فرآیند اجراست. در این رویکرد، صحنه نه‌تنها محل اجرا، بلکه فضای بازی، گفت‌وگو و رشد نیز هست.

تلاش کرده‌ایم در انتخاب آثار جشنواره نگاهی مسئولانه و ظریف داشته باشیم. ما رنج را بازتولید نمی‌کنیم، بلکه به آن پاسخی انسانی می‌دهیم

با توجه به این‌که امسال با جنگ ۱۲روزه مواجه بودیم، آیا در جشنواره تئاتر کودک‌ونوجوان نمایش‌هایی وجود دارند که این موضوع را به شکلی ظریف، انسانی و غیرمستقیم به کودکان منتقل کنند؟

امسال، در شرایطی که جهان کودکان نیز از اخبار و اضطراب جنگ بی‌نصیب نمانده، تلاش کرده‌ایم در انتخاب آثار جشنواره نگاهی مسئولانه و ظریف داشته باشیم. ما رنج را بازتولید نمی‌کنیم، بلکه به آن پاسخی انسانی می‌دهیم.

در چارچوب دو رویکرد اصلی‌مان یعنی «شادی حق بچه‌هاست» و «وطن خانه ماست»، به‌دنبال آثاری هستیم که شادی را نه به‌عنوان غفلت از واقعیت، بلکه به‌عنوان نیرویی برای ترمیم، همدلی و امید به آینده ببینند. نمایش‌هایی که به‌صورت استعاری و شاعرانه به مفاهیمی مانند ازدست‌دادن، پایداری، دوستی و بازسازی خانه به مثابه وطن می‌پردازند، برای ما اهمیت ویژه‌ای دارند. منظورمان نمایش‌هایی نیست که کودک را غمگین کنند، بلکه آثاری است که او را به فکر وادارند؛ تا از دل بازی، نور و خیال، معنای صلح، مهربانی، وطن‌دوستی و حس تعلق را کشف کند. درواقع می‌کوشیم جشنواره امسال، با وجود همه دشواری‌های بیرونی، یادآور این باشد که صحنه تئاتر همچنان خانه ماست؛ جایی برای با هم بودن، برای بازسازی امید و برای یادآوری این‌که شادی، حتی در روزهای سخت، حق مسلم کودکان است.

با توجه به پیشرفت فناوری و این‌که کودکان و خردسالان امروزی به‌طور گسترده در فضای مجازی حضور دارند و با بارش محتواهای مختلف دست‌وپنجه نرم می‌کنند، آیا در این جشنواره بخش یا کارگاهی وجود دارد که به آسیب‌شناسی استفاده کودکان از فضای مجازی بپردازد و همزمان مزایا و معایب آن را بررسی کند؟

موضوع حضور کودکان در فضای مجازی برای ما صرفا یک نگرانی نیست، بلکه فرصتی برای شناخت دنیای امروز آنهاست. کودکان امروز در این فضا زندگی، بازی و حتی خیال‌پردازی می‌کنند، بنابراین، لازم است بدانیم بیشتر چه چیزهایی علاقه‌مندند و چه محتوایی برای‌شان جذاب است.

در همین راستا، در سمیناری تخصصی که اطلاعات آن در آینده اعلام خواهد شد، به بررسی، تحلیل رفتار و علایق کودکان در فضای مجازی خواهیم پرداخت. هدف ما این است که از خلال این پژوهش، تصویر روشن‌تری از ذهن و دغدغه‌های کودک امروز به‌دست‌آوریم تا تئاتر و هنر کودک بتواند به او نزدیک‌تر شود. یا بخش مسابقه مقاله‌نویسی ـ که جزو بخش‌های جدید جشنواره است ـ ناظر بر این رویکرد است. خوشبختانه تاکنون، چکیده مقالات بسیار خوبی به دبیرخانه رسیده که ما را در پیگیری این رویکرد پژوهشی و علمی هرچه مصمم‌تر کرده‌است.

با توجه به این‌که شما به‌عنوان مسئول و دبیر جشنواره فعالیت می‌کنید، تا چه حد بر کیفیت آثار نمایشی که قرار است برای کودکان اجرا شوند تمرکز داشته‌اید و چه تعداد آثار در هر بخش به شما رسیده است؟

در این دوره از جشنواره کیفیت آثار برای ما اولویت اصلی است. تلاش کرده‌ایم نگاه کمی را فدای کیفیت نکنیم و هر اثری که به مرحله نهایی می‌رسد، بتواند از نظر محتوایی، هنری و ارتباط با دنیای کودک‌ونوجوان قابل دفاع و تأثیرگذار باشد. البته جشنواره برآیند اجراهای عمومی و آثار تولیدشده در سال است و نمی‌تواند صددرصد کیفیت را تضمین کند. ولی سعی کرده‌ایم با لحاظ معیارها و شاخص‌های کیفی در همه بخش‌ها و همه مراحل به درصد بیشتری از کیفیت برسیم. دریافت پروپوزال یا پیشنهاد پژوهشی در بعضی بخش‌ها دلیل این مدعاست.

در همین راستا، شورای انتخاب آثار با دقت بسیار و از میان متخصصان دانشگاهی و فعالان شناخته‌شده تئاتر کودک‌ونوجوان تشکیل شده تا فرآیند داوری و گزینش، به‌طور کامل تخصصی و عادلانه انجام شود. تاکنون آثار زیادی از سراسر کشور به دبیرخانه رسیده و پس از بررسی، بخشی از آنها برای حضور در جشنواره انتخاب شده‌اند. آمار نهایی آثار پذیرفته‌شده به‌زودی اعلام خواهد شد، اما آنچه برای ما اهمیت دارد، نه‌فقط تعداد، بلکه کیفیت و تأثیرگذاری واقعی آثار بر مخاطب کودک است.

آیا در جشنواره نشست یا پنلی برگزار می‌شود و در این نشست‌ها چه موضوعاتی بررسی یا مطرح خواهند شد؟ همچنین، کارگردانانی که در این جشنواره حضور دارند تا چه حد با ذهنیت کودکان امروز هماهنگ و همسو هستند؟

همان‌طور که در پاسخ سؤال پیشین هم گفتم، ما قبل از شروع جشنواره با همکاری یکی از دانشگاه‌های هنری، یک سمینار پژوهشی ـ علمی با حضور اساتید و پژوهشگران این حوزه برگزار خواهیم کرد که سخنرانی‌ها و پنل‌های علمی متعدد با موضوعات ارائه‌شده در فراخوان برای آن تعریف شده است. در ضمن در حال رایزنی برای طراحی چند کارگاه آموزشی هم هستیم.

برش

تعداد آثار پذیرفته‌شده در هر بخش جشنواره به تفکیک

تا ۲۵ مهر سال جاری برای سی‌امین دوره جشنواره تئاتر کودک‌ونوجوان همدان هنوز فهرست کامل آثار صحنه‌ای (کودک‌ونوجوان) و نمایشنامه‌نویسی اعلام نشده، اما دبیرخانه آثار منتخب بخش‌های پژوهش، خردسال و «دیگر گونه‌های اجرایی» را معرفی کرده است. در ادامه، به تفکیک، تعداد آثار پذیرفته‌شده هر بخش ارائه می‌شود. این آثار براساس بررسی شوراهای انتخاب مربوطه انتخاب شده و برخی به مراحل بعدی (مانند ارسال متن کامل یا فیلم) راه‌یافته‌اند. در بخش پژوهش (مقالات منتخب) که بر محورهایی مانند نظریات روزآمد، آموزش تئاتر و نقش آن در بحران‌های اجتماعی تمرکز دارد، ۱۳مقاله از سوی شورای انتخاب (متشکل از عطاالله کوپال و فرهاد امینی) پذیرفته شده‌اند. در بخش خردسال (پروپوزال‌های پذیرفته‌شده) که رقابتی است و بر نمایش‌های مناسب سنین ۳ تا ۶ سال تمرکز دارد، از ۵۶ پروپوزال ارسالی، ۱۵ اثر توسط شورای انتخاب ـ متشکل از فهیمه میرزاحسین، الکا هدایت و نیما بیگلریان ـ به مرحله بعد راه یافتند. این گروه‌ها باید فیلم کامل نمایش را ارسال کنند. در بخش دیگر گونه‌های اجرایی طرح‌ها و ایده‌های پذیرفته‌شده نیز پس از تأیید، برای داوری نهایی ارسال می‌شوند. از میان آثار ارسالی، شورای انتخاب (سامان خلیلیان و سینا بیلاق بیگی) ۱۱ طرح را پذیرفته است. این بخش شامل نمایش‌های نوآورانه مانند عروسکی، فیزیکی یا چندرسانه‌ای است. در بخش نمایشنامه‌نویسی در شاخه‌های حرفه‌ای و دانش‌آموزی، آثار باید با اولویت‌های جشنواره همخوانی داشته باشند و مهلت ارسال نیز تمدید شده است.

یادداشت

دکتر حمید هنرجو | نویسنده و پژوهشگر

سهم فرهنگ و هنر از سبد هزینه خانواده‌های ایرانی

این پرسش شاید بارها در ذهن و زبان ما جاری شده یا توسط رسانه‌ها و مسئولان فرهنگی و... مطرح گردیده است که در سبد اقتصاد خانواده‌های ایرانی چقدر پول برای فرهنگ و هنر در نظر گرفته می‌شود؟ بالابردن روحیه نشاط و پویایی در فضای اجتماعی با بهره‌گیری از فرهنگ و هنر یک تفکر راهبردی و درست است که اگر جا بیفتد، قطعا خروجی مطلوب آن را همه خواهند دید. رمان، شعر، فیلم و موسیقی سالم و کمال‌گرا، حتما مسیر فرهنگ‌سازانه را دنبال می‌کنند و به‌صورت مویرگی در بدنه جامعه، به‌ترویج فکر و اخلاق و همبستگی ملی و معنوی منجر و منتج می‌شوند. سینما، تئاتر، کنسرت، کتاب، بازدید از موزه‌ها و گردشگاه‌های فرهنگی و... می‌بایست به‌صورت منطقی و معقول در برنامه‌های ماهانه یک خانواده قرار گرفته و پیوند فرهنگی اعضای یک خانواده و به تبع آن همه جامعه، حفظ و تحکیم شود. اما چگونه؟ فرصت و هزینه دو چالش مهم و قابل مثال است که در این بحث باید آنها را مورد توجه قرار داد. خانواده‌ها در حال حاضر دقیقا با این چالش‌ها مواجهه جدی دارند و باید در همین نقطه توقف و تمرکز کنیم و واقعیت‌ها را نادیده نگیریم.

فرهنگ و باورمایرانی‌ها، خانواده را در جایگاه بنیادی‌ترین نهاد اجتماعی شناخته و تعریف می‌کند اما خود این نهاد در نگاه اول، قواعد و ویژگی‌هایی مبنایی دارد. لزوما زیست مشترک چند نفر در کنار یکدیگر نمی‌تواند تعریفی کامل از خانواده داشته باشد چراکه پیوست‌ها و الزاماتی این جایگاه و تعریف را تثبیت می‌کند. مثلا اگر افرادی با وجود داشتن زیست مشترک محیطی و مکانی، برای بهبود روابط خانوادگی‌شان قدمی برندارند و نسبت به ارتقای سلامت روانی اعضا دغدغه‌ای نداشته باشند قطعا جایی از کار می‌لنگد و باید برایش فکر شود.

جولان‌دهی روزافزون و شگرف ابررسانه‌ها و تولیدات فرهنگی و ضدفرهنگی و فرآورده‌هایی لوکس و رنگارنگ که هر یک سعی دارند با استفاده از ظرفیت و بهتر است بگوییم جادوی هنر، فکر و خواسته و تلقی خود از مسائل و موضوعات مختلف را به مخاطبان خود القا کنند، گویای این نکته مهم هستند که هنرمندان، پژوهشگران، نویسندگان و تولیدکنندگان آثار فرهنگی و هنری نباید دست‌روی دست بگذارند بلکه قوی‌تر و پرکارتر از گذشته ظاهر شده و در تولید و تأمین محتوای خوب نقش‌آفرین باشند اما اگر عرضه آنها با تقاضای قابل قبول روبه‌رو نشود چه؟ همین‌جا باید پرسید چرا کتاب و محصول فرهنگی هنری نمی‌خریم یا چرا اولویت اصلی‌مان نیست؟ چرا ترجیح می‌دهیم تولیدات سینمایی را بعد از مدت‌ها دانلود کنیم و در پادکست‌های موسیقایی دنبال کار جدید فلان خواننده بگردیم تا مثلا هزینه‌مان کمتر شود؟ چرا به سینما نمی‌رویم و خیلی چراهای دیگر. پیش آمده که برخی دوستان از بنده خواسته‌اند فایل کتابی را که تازه منتشر شده، برای‌شان بفرستم و از خرید آن به بهانه‌هایی امتناع می‌کنند. این رسم خوبی نیست واقعا !طبیعی است گرانی، حوزه فرهنگ و هنر را هم بی‌نصیب نگذاشته و هیچ‌کس این واقعیت را انکار نمی‌کند اما حواس‌مان باشد که ناشر، مؤسسات فیلمسازی، شرکت‌های تولید و پخش آثار موسیقایی، کارگردان و بازیگر و نویسنده و تصویرگر و شاعر هم از خود ما هستند و ایرانی و در جامعه‌ای که ما زندگی می‌کنیم، آنها هم به کار و فعالیت و زندگی روزمره خود مشغولند. پس باید آثارشان را دید و خرید و نقد منصفانه به آنها داشت.

مؤلفین، مصنفین و دست‌اندرکاران فرهنگی و هنری باید نگاه‌ها، نظرات و تأملات عموم مردم بر آثارشان را قدر دانسته و آن را به چشم یک سرمایه فرهنگی و ملی ببینند.

مستند

«رویای روژین» به مسکو رسید

مستند نیمه‌بلند «رویای روژین» به تهیه‌کنندگی و کارگردانی سروه علی‌ویسی، به‌عنوان یکی از آثار منتخب، در سیزدهمین دوره جشنواره بین‌المللی فیلم «کینو» روسیه به نمایش درخواهد آمد. این جشنواره معتبر که هر دو سال یک بار با شعار «سینمای بدون مانع» برگزار می‌شود، به‌طور ویژه به فیلم‌هایی می‌پردازد که زندگی و چالش‌های افراد کم‌توان را به تصویر می‌کشند. رویای روژین روایت داستان واقعی و لطیف زوجی کم‌توان و آرزوی بزرگ آنها برای بچه‌دارشدن است. این فیلم پیش از این نیز در محافل بین‌المللی درخشیده و موفق به کسب جایزه بهترین مستند کردی از جشنواره دهوک عراق و همچنین حضور در جشنواره‌های معتبر یونان، ترکیه، آمریکا، آلمان و پاکستان شده است. سیزدهمین دوره جشنواره کینو با حضور ۹۰ فیلم از ۲۷ کشور جهان، از ۱۶ تا ۱۹ آبان‌ماه ۱۴۰۴ (۷ تا ۱۰ نوامبر ۲۰۲۵) در شهر مسکو برگزار خواهد شد و رویای روژین نماینده سینمای مستند ایران در این رویداد خواهد بود.

اکران

آغاز اکران «عاشق پاییز» در هنر و تجربه

فیلم سینمایی «عاشق پاییز» به کارگردانی علی باطنی، از چهارشنبه چهاردهم آبان‌ماه، اکران خود را در سینماهای گروه هنر و تجربه آغاز می‌کند. در آستانه این اکران، از پوستر رسمی فیلم که با طراحی سیروس سلیمی رونمایی شد. این فیلم که براساس فیلمنامه‌ای از آرمین طهماسبی، میثم بیدقی و علی باطنی ساخته شده، روایت داستانی از عشق، رفاقت و یک راز قدیمی در دل روستایی دورافتاده است. با ورود یک غریبه، زندگی شخصیت‌ها دچار تحولاتی عمیق می‌شود.

حسین مهری، آریا دلفانی، سمیرا سوکی، فهیمه مومنی و مجید پتکی ازجمله بازیگران اصلی این فیلم هستند. یکی از نقاط قوت عاشق پاییز، موسیقی متن آن است که توسط بهزاد عبدی، آهنگساز برجسته سینمای ایران ساخته شده است. این فیلم با فضایی درام و اجتماعی، قصه‌ای متفاوت را برای مخاطبان هنر و تجربه به تصویر می‌کشد و از هفته آینده روی پرده سینماها می‌رود.

قاب

«۲۴:۰۱ دقیقه» در برزیل

فیلم داستانی نیمه‌بلند «۲۴:۰۱ دقیقه» به کارگردانی جعفر آنی‌زاده به بخش مسابقه سی‌وچهارمین جشنواره بین‌المللی «اکوسینه» برزیل راه‌یافت. این جشنواره که یکی از بزرگ‌ترین رویدادهای سینمایی با محوریت حقوق بشر در جهان شناخته می‌شود، از روز گذشته در سائوپائولو آغاز به کار کرد. این فیلم با روایتی از شجاعت مردم ایران در مقابله با ظلم بیگانگان طی جنگ جهانی دوم، در بخش رقابتی این فستیوال به نمایش درمی‌آید. محمدرضا عطایی‌فر و شیما خوش‌اقبال ازجمله بازیگران این اثر هستند. ۲۴:۰۱ دقیقه برای کسب جایزه با دیگر آثار بین‌المللی رقابت خواهد کرد.